

Sygn. akt: I C 902/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: sędzia Juliusz Ciejek

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Kosowska

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2023 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie**

o zapłatę

I. powództwo oddała,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz adwokata G. D. kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł wraz z należną od tej kwoty stawką podatku VAT tytułem wynagrodzenia pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Sygn. akt: I C 902/21

UZASADNIENIE

Powód R. B. w pozwie z dnia 17 listopada 2020 roku skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w W. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 12.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za odmowę dostępu do sądu poprzez zwolnienie go od kosztów sądowych w sprawie(...) jedynie powyżej 500 zł w sytuacji gdy jako skazany pozbawiony dochodu i majątku nie był w stanie ich ponieść. (k.4)

Ustanowiony powodowi z urzędu pełnomocnik w piśmie z dnia 27 kwietnia 2021 r. sprecyzował żądanie pozwu, podając, że powód domaga się określonej wyżej kwoty z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda na skutek dyskryminacyjnego zachowania pozwanego opisanego w pozwie w celu pozbawienia powoda konstytucyjnego prawa do sądu (k. 30)

Pozwany Skarb Państwa - Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska wskazał, że rozstrzygnięcie w przedmiocie zwolnienia od kosztów nie było działaniem bezprawnym. Powód nie wykazał jakie dobro osobiste zostało naruszone, nie udowodnił przesłanek odpowiedzialności pozwanego (k.62-64).

Sąd ustalił co następuje:

Powód R. B., noszący poprzednio nazwisko F., w zakładach karnych przebywał od 1995 r. do marca 2000, od stycznia 2001 do stycznia 2008, przez kilka miesięcy w 2012 r. i następnie od 2016 r. kiedy to skazano go na karę łączną 9 lat pozbawienia wolności. Karą łączną nie została objęta kara 3,5 roku pozbawienia wolności za włamanie. Koniec kary przypada powodowi na 2028 r. Powód ukończył szkołę zawodową w K., jest elektrykiem. Pracował nieodpłatnie w Zakładach Karnych. Ma trójkę dzieci. Z żoną jest po rozwodzie od 2012 r. Obecnie powód prowadzi 12 procesów przeciwko Skarbowi Państwa. Reprezentuje go 9 adwokatów.

(dowód: zeznania powoda k.175v)

W dniu 13 stycznia 2020 r. z Zakładu Karnego w S. powód skierował do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w W. pozew, w którym domagał się od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w W. kwoty 150.000 zł z tytułu przewlekłości postępowania toczącego się przed tym sądem w okresie pomiędzy czerwcem a 17 grudnia 2019 r. w sprawie (...).

Postanowieniem Referendarza Sądowego w Sądzie Okręgowym Warszawa-Praga w (...)z dnia 12 maja 2020 r., w wyniku rozpoznania wniosku powoda o zwolnienie do kosztów sądowych powód został zwolniony od kosztów sądowych w części, tj. od opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 500 zł. W pozostałej części jego wniosek oddalono. W przepisany terminie powód wniósł skargę na zapadłe rozstrzygnięcie, domagając się zwolnienia od opłaty od pozwu w całości.

Postanowieniem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w W. z dnia 3 czerwca 2020 r. wydanym w trybie art. 398²³ § 1 i 3 k.p.c. utrzymano w mocy zaskarżone orzeczenie, uznając skargę za bezzasadną. Kolejny wniosek powoda o postaci opłaty od wniosku o uzasadnienie i ustanowienie mu pełnomocnika z urzędu oddalono postanowieniem sądu z dnia 19 stycznia 2021 r. Wobec nieuiszczenia przez powoda opłaty od pozwu pozew zwrócono zarządzeniem z dnia 2 czerwca 2021 r. Następny wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych oddalono postanowieniem referendarza z dnia 4 sierpnia 2021 r. W rezultacie skargi powoda Sąd postanowieniem z dnia 9 września 2021 r. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie referendarza. W dniu 27 sierpnia 2021 r. stwierdzono prawomocność zarządzenia o zwrocie pozwu.

(dowód: akta III C 73/20)

Powód zwracał się do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w W. jeszcze trzykrotnie z pozwami skierowanymi przeciwko Skarbowi Państwa.

W dniu 18 marca 2019 r., wystąpił z pozwem o zadośćuczynienie w kwocie 80.000 zł w związku z przewlekłością postępowania w sprawie (...) przed Sądem Rejonowym w O. (...). Zwolniono go tam od opłaty powyżej 600 zł.

W dniu 18 marca 2019 r., wystąpił z pozwem o zadośćuczynienie w kwocie 100.000 zł w związku z przewlekłością postępowania w sprawie (...) przed Sądem Rejonowym w O. (...). Zwolniono go tam od opłaty powyżej 600 zł.

W dniu 18 marca 2019 r., wystąpił z pozwem o zadośćuczynienie w kwocie 80.000 zł w związku z przewlekłością postępowania w sprawie (...) przed Sądem Rejonowym w O. (...). Zwolniono go tam od opłaty powyżej 400 zł.

(dowód: akta (...))

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda jest bezzasadne i jako takie nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód dochodzi swojego roszczenia w związku z jedynie częściowym zwolnieniem od kosztów, które przyznano mu w sprawie (...) Decyzja ta jego zdaniem pozbawiła go prawa do sądu, co naruszyło jego dobra osobiste. Powód nie wystąpił

jednak o uzasadnienie żadnej z decyzji odmawiającej mu zwolnienia od kosztów w tamtej sprawie, choć wnioski w tym zakresie nie podlegają opłacie sądowej. Nie sposób więc prześledzić motywów, którymi kierował się Sąd Okręgowy w jego przypadku.

Zasadą jest ponoszenie kosztów sądowych, a wszczynając sprawę przed sądem, należy liczyć się z wydatkami i odpowiednio wcześniej zabezpieczyć na ten cel środki o ile ma ku temu jakiegokolwiek możliwości, starać się zabezpieczyć środki konieczne dla dochodzenia swych roszczeń. Koszty sądowe bowiem nie należą do zwykłych wydatków życia codziennego, strony zaś zamierzając wytoczyć powództwo winny wcześniej zgromadzić niezbędne środki finansowe.

Wymóg uiszczenia opłat i wydatków nie jest ograniczeniem prawa do sądu (art.6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w R. w dniu 4 listopada 1950 r. Dz. U. z 1993r, Nr 61, poz. 284 z późn. zm.). Ustanowione „bariery finansowe” muszą jednak uwzględniać równowagę (rozsądny związek proporcjonalny) między interesem państwa w pobieraniu opłat sądowych, a interesem strony w dochodzeniu roszczeń (obrony praw) w postępowaniu sądowym (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 26 lipca 2005 roku sprawa P. przeciwko Polsce, Nr (...), Wybór orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach polskich 2005, nr 2, s.75-89).

Dodatkowo wskazać w tym miejscu wypada, iż w wyroku z dnia 16 grudnia 2003 roku Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawie (...) zwrócił uwagę, iż prawo do sądu nie jest bezwarunkowe, a Państwa korzystają z pewnego marginesu uznania w tej mierze. Sądy krajowe mają zatem prawo do oceny sytuacji finansowej wnioskodawcy oraz istoty jego żądań. Nie bez znaczenia jest również to, iż skarżący zmierza do uzyskania wysokiego odszkodowania. Tym samym koszty sądowe wedle stanowiska Trybunału nałożone na wnioskodawcę stanowiły uzasadnione prawnie ograniczenie dostępu osoby do sądu i w świetle okoliczności niniejszej sprawy, ta forma regulacji dostępu do sądu nie może zostać uznana za sprzeczną z art.6 Konwencji (nr Lex 101042).

Oznacza to, że o ile powód miał ku temu jakiegokolwiek możliwości, powinien starać się zabezpieczyć środki konieczne dla dochodzenia swych roszczeń. Koszty sądowe bowiem nie należą do zwykłych wydatków życia codziennego, strony zaś zamierzając wytoczyć powództwo winny wcześniej zgromadzić niezbędne środki finansowe.

Jak już podniesiono wyżej nie sposób ocenić motywów którymi kierował się sąd w sprawie (...). Odmowa zwolnienia od kosztów mogła wynikać z różnych okoliczności. Sąd orzekający mógł nie dać wiary oświadczeniu majątkowemu powoda, mógł posiadać wiadomości z urzędu o jego sytuacji wykluczające pełne zwolnienie. Ponadto zgodnie z art. 109 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd odmawia stronie zwolnienia od kosztów sądowych w razie oczywistej bezzasadności dochodzonego roszczenia lub obrony praw. Może to dotyczyć również np. części roszczenia.

Dla oceny tej sprawy nie mają znaczenia inne rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów zapadłe w we wskazanych przez powoda sprawach: (...). Rozstrzygnięcia te nie przekładają się wprost na ocenę sprawy z którą powód wiąże swoje roszczenie.

Zważywszy wskazaną przez profesjonalnego pełnomocnika powoda podstawę faktyczną powództwa, która określa zakres dociekań Sądu w tej sprawie, stwierdzić należy, że powód nie wykazał w niniejszym procesie bezprawności działania pozwanej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa. Zapadłe orzeczenie sądowe korzysta z przymiotu prawomocności i wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz organy państwowe i organy administracji publicznej (art. 365 §1 k.p.c.).

W niniejszym procesie powód nie wykazał, aby zapadłe prawomocne orzeczenie było bezprawne. Nie zostało one jak dotąd zmienione ani uchylone przez organ do tego uprawniony. Nie wykazał przeto przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Zgodnie z art. 6 k.c. to powoda obciąża ciężar udowodnienia faktów z których wywodzi skutki prawne. Przedstawione dowody nie wykazały bezprawności działania pozwanego. Dopiero bezprawność działania tworzy podstawę odpowiedzialności pozwanego w trybie art. 23, art. 24 § 1 w zw. z art. 448 k.c.

Powód domagał się jednoznacznie zadośćuczynienia, co też zaznaczył jego pełnomocnik. Wyraźnie nie powoływał się na szkodę w znaczeniu majątkowym. Nie przedłożył żadnych dowodów ani na jedno ani na drugie. Co więcej, jak wynika z zeznań powoda prowadzi obecnie 12 procesów przeciwko Skarbowi Państwa. Jest reprezentowany przez 9 adwokatów i jak to sam zeznał jest już zorientowany w sprawach tak, że nikt go nie zagnie (k.175v). Tak więc niesatysfakcjonująca powoda decyzja nie wywołała żadnych negatywnych następstw dla powoda. Co więcej, najwyraźniej zintensyfikowała jego temperament procesowy i kompetencje proceduralne.

W tej sytuacji, uznając, że powód nie udowodnił przesłanek odpowiedzialności pozwanego, powództwo w całości oddalono jako bezzasadne.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. poprzez obciążanie powoda obowiązkiem ich zwrotu na rzecz pozwanego w całości.

Koszty procesu po stronie pozwanej obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru (radca prawny) w stawce wynikającej z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (3.600 zł).

Z tego względu Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł, o czym orzekł jak **w punkcie II wyroku**. O odsetkach od zasądzonych kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

O wynagrodzeniu pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Opłata za czynności radcy prawnego w sprawie o wartości przedmiotu sporu 12.000 zł wynosi 3.600 zł, **o czym Sąd orzekł w punkcie III sentencji wyroku**.